

ČLÁNKY

PORTÁL » ČLÁNKY »
ZÁCHRANA OBCHODNÍ KORPORACE Z LIKVIDACE NAŘÍZENÉ SOUDEM

Ostatní
Občanské právo
Trestní právo
Pracovní právo
Procesní právo
Mezinárodní a evropské právo
Obchodní právo
Správní právo
Rekodifikace
Finanční právo
Ústavní právo
Právo IT

Záchrana obchodní korporace z likvidace nařízené soudem

ČLÁNKY OBCHODNÍ PRÁVO Mgr. David Hlaváček LL.M. 22.06.2020

Ačkoliv se se zrušením obchodní korporace na základě rozhodnutí soudu nesetkáváme tak často, je v poslední době možné pozorovat určitý nárůst případů, kdy soudy rozhodnou o zrušení obchodní korporace a o nařízení její likvidace.

Nevyužije-li zrušená obchodní korporace řádných a případně i mimořádných opravných prostředků proti rozhodnutí o jejím zrušení s likvidací, či neuspěje-li obchodní korporace s těmito opravnými prostředky, poskytuje český právní řád ještě jednu možnost, jak takovou obchodní korporaci z nařízené likvidace zachránit a zvrátit její zrušení. Tímto postupem je postup dle [§ 4a odst. 1](#) zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, v platném znění (dále jen „zákon o přeměnách“).

Právní předpisy upravují několik situací, ve kterých jsou soudy oprávněny zrušit obchodní korporaci, nařídit její likvidaci a jmenovat jí likvidátora. Příkladem může být ustanovení [§ 93](#) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), v platném znění (dále jen „ZoK“), dle kterého soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci, jestliže

- pozbyla všechna podnikatelská oprávnění; to neplatí, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným

účelem než podnikání,

- není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel,
- nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky, nebo
- provozuje činnost, kterou podle jiného právního předpisu mohou vykonávat jen fyzické osoby, bez pomoci těchto osob.

Dalším příkladem je ustanovení [§ 105](#) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, v platném znění (dále jen „ZVR“), dle kterého může rejstříkový soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení zapsané právnické osoby s likvidací,

- neplní-li zapsaná právnická osoba opakovaně povinnosti podle [§ 104](#) ZVR (tj. povinnost aby právnická osoba rejstříkovému soudu sdělila skutečnosti nebo předložila listiny potřebné k rozhodnutí v řízení zahájeném bez návrhu, nebo
- aby soudu předložila listiny, které podle ZVR nebo jiného zákona mají být založeny do sbírky listin), nebo
- může-li takové neplnění mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem.

Ačkoliv je o výše uvedených možnostech zrušení obchodní korporace soudy vždy vedeno soudní řízení, o kterém jsou daná obchodní korporace a její společníci informováni a ve kterém se mohou pokusit zrušení dané obchodní korporace zabránit, či případně zvrátit prostřednictvím řádných či mimořádných opravných prostředků, může občas dojít k situaci, kdy dojde ke zrušení obchodní korporace a nařízení její likvidace rozhodnutím soudu, a její společníci či statutární orgán se o tomto dozvědí až následně s odstupem, kdy takové rozhodnutí již není možné cestou řádných (či mimořádných) opravných prostředků zvrátit a likvidaci obchodní korporace zastavit.

Výše popsaná situace může nastat u takových právnických osob (zpravidla zahraničních), kterým nelze doručit písemnosti adresované obchodní korporaci či jmenovitě jejich společníkům. Výraznější problém pak takto zrušená obchodní korporace znamená především pro takové osoby, které prostřednictvím zrušené obchodní korporace vlastní další majetek (zejm. nemovité věci či účasti na jiných korporacích), o který nechtějí v důsledku likvidace přijít a ani jej z likvidace vykupovat.

Český právní řád upravuje jednu poměrně neobvyklou možnost, jak obchodní korporaci, u které bylo rozhodnutím soudu nařízeno její zrušení a její likvidace, před nařízenou likvidací zachránit a zvrátit

její zrušení. Touto možností je postup dle [§ 4a](#) zákona o přeměnách, dle kterého je možné docílit zrušení rozhodnutí soudu o zrušení obchodní korporace i v okamžiku, kdy již není možné použít řádné a mimořádné opravné prostředky. Podle ustanovení [§ 4a](#) zákona o přeměnách zruší soud své rozhodnutí o zrušení obchodní společnosti nebo družstva na návrh obchodní společnosti nebo družstva, které se mají účastnit přeměny, jestliže

- pominul důvod, pro který byly obchodní společnost nebo družstvo zrušeny,
- obchodní společnost nebo družstvo dosud nebyly vymazány z obchodního rejstříku, a
- soudu je předložen projekt přeměny zrušované obchodní společnosti nebo družstva vyhotovený osobami zúčastněnými na přeměně.

Ačkoliv je postup dle ustanovení [§ 4a](#) zákona o přeměnách značně neobvyklý a výjimečný mj. i tím, že dokáže prolomit pravomocné rozhodnutí soudu, které nelze zvrátit opravnými prostředky, možnost jeho použití byla potvrzena dokonce Nejvyšším soudem ČR v rozhodnutí sp. zn. [29 Cdo 419/2012](#) ze dne 27. listopadu 2012, ve kterém Nejvyšší soud ČR konstatoval:

*„Dovolatelům lze přisvědčit potud, že zákon o přeměnách je ve vztahu k obchodnímu zákoníku předpisem zvláštním (lex specialis). I ustanovení [§ 4 odst. 1 písm. d/](#) zákona o přeměnách, umožňující revokaci soudního rozhodnutí o zrušení společnosti pro případ přeměny společnosti nebo družstva, je proto ustanovením speciálním ve vztahu k [§ 68 odst. 8](#) obch. zák. Jen z toho, že zvláštní předpis umožňuje pro určitou (jím upravenou) specifickou situaci určitý právní postup, však nelze dovozovat, že tento právní postup je možný obecně. **Ustanovení [§ 4 odst. 1 písm. d/](#) zákona o přeměnách proto nelze vykládat jinak než tak, že dovoluje, aby soud zrušil své rozhodnutí o zrušení obchodní společnosti nebo družstva, (pouze) jde-li o společnost nebo družstvo, které provádí přeměnu.“;***

a dále v rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 1135/2017 ze dne 28. února 2018, ve kterém soud uvedl:

„S ohledem na sankční povahu nuceného zrušení právnické osoby s likvidací pak lze současně předpokládat, že by zákonodárce upravil hmotněprávní předpoklady, za nichž lze případnému návrhu na změnu či zrušení rozhodnutí soudu (o zrušení právnické osoby s likvidací) vyhovět. Takovým předpokladem by muselo být přinejmenším odstranění důvodu, pro který byla právnická osoba

zrušena. Zákonodárce tak však (obecně) nečiní, naopak, předpokládá, že důvod pro zrušení musí být odstraněn před rozhodnutím o zrušení právnické osoby s likvidací (§ 172 odst. 2 o. z.). Výjimku představuje např. [§ 4 odst. 1 písm. d\)](#) a [§ 4a zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, které upravují specifický případ, kdy soud může \(i mimo režim opravných prostředků\) zrušit své rozhodnutí o zrušení obchodní korporace \(a to za tam upravených podmínek\).](#)“

S ohledem na výše uvedené je tedy možné pro případ, kdy byla obchodní korporace zrušena rozhodnutím soudu, které již nelze zvrátit v režimu opravných prostředků, a který má zájem na tom, aby obchodní korporace nebyla zlikvidována, doporučit ke zvážení, zda nevyužít postupu dle ustanovení [§ 4a odst. 1](#) zákona o přeměnách, a tedy realizovat přeměnu obchodní korporace v likvidaci. V praxi se setkáváme především s případy, kdy nově založená entita nebo již existující (tzv. *ready-made*) entita uskuteční fúzi formou sloučení se likvidovanou obchodní korporací, jakožto korporací v rámci fúze zanikající.

Jak je již uvedeno výše, uskutečnění přeměny likvidovanou obchodní korporací, resp. předložení projektu přeměny soudu v souvislosti s návrhem na zrušení rozhodnutí o zrušení obchodní korporace, je pouze jednou z několika podmínek pro vyhovění návrhu ze strany soudu.

Dalším předpokladem a podmínkou pro úspěšné zvrácení zrušení obchodní korporace je prokázání, že pominul důvod, pro který byla obchodní korporace zrušena. Byla-li obchodní korporace kupříkladu zrušena v souladu s [§ 105](#) ZVR pro porušení povinnosti založit finanční výkazy nebo jiné listiny do sbírky listin, bude zapotřebí tyto listiny do sbírky listin dodatečně založit.

Byla-li obchodní korporace zrušena z důvodu dle [§ 93 písm. a\)](#) ZoK, tedy neboť pozbyla veškerá živnostenská oprávnění, bude zapotřebí tato živnostenská oprávnění znovu získat, či případně změnit předmět podnikání a činnosti obchodní korporace (tj. změnit zakládající dokumenty), tak, aby předmětem činnosti obchodní korporace nebylo podnikání (a živnostenská oprávnění tak nebyla vyžadována), ale například pouze „správa vlastního majetku“ či „pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor“. Obdobnou změnou zakládajících dokumentů obchodní korporace je možné napravit důvody jejího zrušení dle [§ 93 písm. b\)](#) ZoK, tedy, že obchodní korporace není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel.

Poslední podmínkou, kterou [§ 4a odst. 1](#) zákona o přeměnách uvádí, a která je zcela logická je, že likvidovaná obchodní korporace musí stále existovat, tj. nesmí být vymazána z obchodního rejstříku. S ohledem na tuto podmínku je tak vhodné bezodkladně kontaktovat jmenovaného likvidátora a informovat ho o zájmu společníků a obchodní korporace a postupovat dle [§ 4a odst. 1](#) zákona o přeměnách tak, aby likvidátor v likvidaci nejednal a nečinil další úkony, dokud nebude o návrhu na zrušení rozhodnutí o zrušení obchodní korporace příslušným soudem rozhodnuto. V této souvislosti je rovněž třeba upozornit na ustanovení [§ 4](#) zákona o přeměnách, dle kterého je přeměna obchodní korporace přípustná i v případě, že obchodní korporace již vstoupila do likvidace, avšak pouze za předpokladu, že dojde ke zrušení rozhodnutí soudu o zrušení obchodní korporace, a rovněž za předpokladu, že doposud nebylo započato s rozdělováním likvidačního zůstatku. Včasná komunikace s likvidátorem o záměru záchranu obchodní korporace je tak naprosto nezbytným krokem, který je nutno učinit co nejdříve poté, co se obchodní korporace, resp. její společníci o likvidaci dozví.

Ačkoliv [§ 4a odst. 1](#) zákona o přeměnách jako podmínky pro zrušení rozhodnutí o zrušení obchodní korporace uvádí pouze výše uvedené tři předpoklady, v praxi se lze setkat s přísnějšími požadavky uplatňovanými ze strany soudů, které nad požadavky dle [§ 4a odst. 1](#) zákona o přeměnách kladly rovněž požadavky na prokázání, že:

- projekt přeměny byl založen do sbírky listin,
- bylo zveřejněno oznámení o uložení projektu do sbírky listin v obchodním věstníku, obsahující i upozornění pro věřitele v souvislosti s přeměnou,
- projekt přeměny a přeměna byla schválena valnými hromadami (popř. jedinými společníky) na přeměně zúčastněných společností,

a to s odůvodněním, že soud musí mít jistotu, že přeměna společnosti skutečně bude uskutečněna a projekt přeměny není pouze „účelovým“ dokumentem.

V této souvislosti je však třeba poukázat na ustanovení [§ 4 odst. 5 a 6](#) zákona o přeměnách, dle kterých se likvidace obnovuje

- dnem, kterým uplyne doba 12 měsíců od rozhodného dne fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka, nebyl-li v této době podán návrh na zápis fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka do obchodního rejstříku, nebo

- nabytím právní moci rozhodnutí soudu, kterým zamítne návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku, nebo
- dnem, v němž uplyne doba 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým odmítne návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku, ledaže je v této lhůtě podán návrh na zápis téže přeměny znovu;
- dnem právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti projektu přeměny, nebo usnesení valné hromady o schválení přeměny, usnesení členské schůze o schválení přeměny, usnesení shromáždění delegátů o schválení přeměny, rozhodnutí společníků mimo valnou hromadu o schválení přeměny, rozhodnutí jediného společníka o schválení přeměny, nebo souhlasu společníků veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti s přeměnou.

Mám však za to, že výše uvedené [§ 4 odst. 5 a 6](#) zákona o přeměnách poskytují dostatečné záruky, že pokud by k uskutečnění přeměny nedošlo, dojde automaticky k obnovení likvidace obchodní korporace, avšak vzhledem k tomu, že výše uvedené požadavky soudů jsou snadno splnitelné a jsou součástí každé korporátní přeměny, není smysluplné dodatečné požadavky jdoucí nad rámec [§ 4a odst. 1](#) zákona o přeměnách rozporovat v rámci odvolacího řízení.

Co se okamžiku ukončení likvidace týče, pak ustanovení [§ 4 odst. 4](#) zákona o přeměnách stanoví, že přeměňuje-li se obchodní korporace, která je v likvidaci z důvodu jejího zrušení soudním rozhodnutím, likvidace se ukončuje dnem, kdy společníci nebo příslušný orgán obchodní korporace schválili přeměnu. Ustanovení [§ 4a odst. 3](#) zákona o přeměnách pak uvádí, že rozhodne-li soud podle [§ 4a odst. 1](#), účinky uvedené v [§ 4 odst. 4](#) nenastanou, dokud rozhodnutí soudu o zrušení rozhodnutí o zrušení obchodní korporace nenabude právní moci.

Weinhold Legal

Mgr. David Hlaváček LL.M.
Weinhold Legal v.o.s., advokátní kancelář